

A lőcsei minorita templom

Rejtőzködő Magyarország 687.

Ludwig Emil – 2015.03.21. 10:06

Lőcse (Levoca, Leutschau) 1271-től 1920-ig Szepes vármegye székhelye volt, 1323-tól szabad királyi rangú város, máig az egyik legszebb település Szlovákiában – az egykori Felső-Magyarországon.

Többnyire rejtve marad a turisták előtt a város kisebbik egyháza, déli főbejárata felett rózsablak látható.

Régi krónikák szerint már a 11. században lakott hely volt. Az első szervezett betelepítés német földről II. Géza király (1141–1161) idejében történt, 1245-ben érkezett a szász „honfoglalók” második hulláma; a tatárjáráskor elpusztult helységtől északra, lejtős dombon alapították újra a ma is látható, magas falakkal, bástyákkal körbekerített várost. A „fekete város” történelmi múltja a magyar történelem, építőművészet és kultúra tükré. Nem is kicsiben: csupán a várost érintő, múltjáról szóló írások – középkori okiratok, levelek, számvetések, régi könyvek, újkori regények, elbeszélések és színdarabok, útirajzok, térképek, tervrajzok és lexikonszócikkek, műtörténeti munkák és művészeti albumok – megtöltik egy nagyobb könyvtár polcait. Nincs hiány jó magyar és külföldi útikönyvekből sem, ám óvatosnak kell lennünk az egykori (cseh-)szlovák és a mostani történelmi-művészeti kalauzokkal, mert a szomszéd szerzők erősen „hazabeszélnék”, amikor a tényekről és műalkotásokról van szó.

„A város erődítményeit kelet felől széles sáncárok szegi be. A fák lombjai közül hol elhagyottan omladozó, hol kerti vagy lakóházakká átalakított bástyák villannak ki, függönyös ablakaikban muskátlivirággal. A hatás közvetlenségével, amelyet e minden szemfényvesztő célzat nélkül fönttartott bástyafalak nyújtanak, Nürnberg vagy Rothenburg nagy gonddal helyreállított és kiegészített erődítményei távolról sem mérkőzhetnének” – emlékezett vissza

Divald Kornél a Lőcsén 1904-ben négy hétig végzett kultúrtörténeti kutatására (Felvidéki séták, 1925). A kép mára annyiban változott, hogy az összesen két és fél kilométer hosszú kerítőfal mellől eltűntek a régi kertek és a fák, az akkurátusan renovált bástyák és városkapuk közelében sivár autóbusz-parkolók létesültek a turistaseregnek.

Szó se róla, a városban bőven van néznivaló! Lőcse háromhektárnyi, 3:1 arányú piacterének dekoratív épületegyüttese, a gótikus Szent Jakab-templom és a „felvidéki reneszánsz” stílusú, lábas-tornyos Városháza tévénező nemzedékek számára ismerős (A fekete város című Mikszáth-regény filmváltozatából). A főplébánia egyháza 49 méter hosszú, 22 méter széles, háromhajós, nyugati tornyos álbazilika, amely az 1300-as évek második negyedében készült. Négy méterrel magasabb a mellékhajókénál a főhajó 19 méter magas boltozata; a templom alaprajzán felismerhető a 13. századi, első Jakab-egyház szentélye: román stílusú előzménye a csúcsíves sekrestyének. Leírhatatlan bőségű középkori művészeti emlék fogadja az épületbe belépő látogatót, ám a 14. századi falképsorozatok, reneszánsz márvány sírkövek és epitáfiumok; a gótikus kő szentségház, kovácsoltvas terrácsok, bronz keresztelődmedence és nemesfém kegytárgyak látványát is elhomályosítják a Mátyás király korabeli szárnyas oltárok. Mindennek csúcsa a 18 és fél méter magas, szárnyas-táblaképes Szűz Mária-főoltár, a Madonna, Szent Jakab és Szent János apostolok másfél életnagyságú szobrával. A lőcsei Pál mester és oltárfaragó műhelye által alkotott szobrok 1500 és 1517 között készültek, a világon páratlan magasságban és szépségben.

Mindez a csodálatos kulturális kincs 1993 óta az UNESCO Világörökségének része, sorozatunk azonban a turisták látóköre elől többnyire rejtve maradó, szerényen rejtőzködő építészeti emlékek nyomába szegődött. Lőcse délnyugati szögletében, a magas bástyafaltól védett, apró házak sorával szegélyezett téren található a város másik legértékesebb műemléke, a minorita franciskánusok kolostortemploma és rendháza. A manapság alig látogatott épületegyüttest 1308-ban alapította Donch László gróf, szepesi várispán assisi Szent Ferenc kisebbik (minorita) rendje számára, Szent László király tiszteletére. Az építkezés csak később, a plébániatemplom befejeztével – építőmesterük vezetésével – kezdődött meg, amikor felszabadultak az ottani munkavégzők. Áruklodó a hasonlóság a templomok méreteiben: a templombelső hossza itt 46 méter, amiből 16 méter esik a szentélyre, 22 méter jut a három hajóra, nyolc méter a nyugati előcsarnokra. A főhajó 15 méter széles, épp a fele esik a két oldalhajóra. Délről nyílik a főbejárat, a kapu fölött pompás faragott kő rózsaablak, tőle nyugatra tágas, remek mérműves ablak látható, a szentélyen további három keskenyebb (képünkön). A nyugati torony 14. századi kezdeményéből mindössze egy romantikus átjáró maradt a nyugati bástyasétányon, a Kolostor utcai oldalon a 18. században készült új harangtorony.

Észak felől a franciskánusok rendháza csatlakozik a templomhoz. Földszinti keresztfolyosója négyszögletes udvart zár közre. A keleti oldala emeletes: a szentélyt átjáró köti össze a keresztboltozatos sekrestyével, a káptalanteremmel és az előljáró cellájával; tölgyfa lépcső vezet fel a közös étkező- és hálólhelyiségbe, valamint a betegszobába. A templom és a kolostor 1761-ben a jezsuiták kezébe került, barokkos ízlés szerint alakították át és bútorozták be. A mellette épült skóla pedig a Szepesség egyik legjobb gimnáziuma volt – 1920-ban államosították.

Forrás: http://magyarhirlap.hu/cikk/20441/A_locsei_minorita_templom